

Overdenking op Goede Vrijdag, 10 april 2020

Exodus 11: 4-6 en 29-33

Matteus 27: 45-54

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het verhaal van de kruisiging van Christus
roept sterke herinneringen op aan de laatste twee plagen in Egypte.

In de eerste plaats speelt in beide verhalen het duister een belangrijke rol.
in de negende en tiende plaag
waarmee Egypte getroffen werd
is het aardedonker.

De negende plaag betrof:

“drie dagen dikke duisternis in het gehele land” (Ex.10:22)

Die plaag komt in herinnering bij het Matteusevangelie.

Als Jezus aan het kruis hangt

komen er

“drie uren duisternis over het gehele land” (Mt.27:45)

En wanneer dan –weer terug naar Egypte - de tiende plaag komt,

het doden der eerstgeborenen:

dan voltrekt zich dat te middernacht.

In het aardedonker.

Dat donker is dus een eerste overeenkomst.

Het tweede is, vertelt het boek Exodus,

dat toen de tiende plaag over Egypte kwam,

er een *“luid geschreeuw”* in Egypte was. (Ex. 12:30)

En als vele eeuwen later

Jezus,

Góds eerstgeborene,

het donker en de pijn aan den lijve ervaart

roept ook Hij: *“met luide stem”*. (Mt.27:46)

Er klinkt een schreeuw naar de hemel:

Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?

Het is alsof Matteus ons zegt:

Zoals destijds de Egyptenaren zwaar getroffen werden,

ondergaat nu Jezus een zwaar lijden.

Laten we hier eens verder over denken.
Want wat gebeurde er in Egypte?
Alle eerstgeboren zonen werden gedood.
Dat komt op ons ongelooflijk hard over.

Om het misschien een beetje te begrijpen
moet je weten wat het woord "zoon" eigenlijk betekent.
Het woord voor "zoon" luidt in het Hebreeuws: "ben".
En "ben" komt van het werkwoord "bana" dat "bouwen" betekent.
Met andere woorden: een zoon is een bouwer.
Zeker voor een eerstgeboren zoon gold dat:
die werd geacht de "voortbouwer" te zijn binnen de familie.
Hij zou de tradities voortzetten,
de stam leiding geven
toekomstbrenger zijn.

Denk ook maar aan bedrijven in onze tijd,
dan zie je wel eens staan: "Puntje puntje & zonen"
De zonen (of dochters) zijn dan ook degenen die het familiebedrijf weer verder
de toekomst in zullen leiden.

Op die manier moet je naar het verhaal uit Exodus kijken.
Als God de eerstgeborenen doodt, dan betekent dat:
zoals er nú geleefd wordt in Egypte,
dat zál niet voortgezet mogen worden.
Zoals de Egyptenaren de Israëlieten onderdrukten
hun jongetjes verdronken in de Nijl,
dat mág geen toekomst hebben.

Overigens, eerst na negen – nota bene driemaal drie - kansen tot omkeer
velde God dit oordeel over Egyptes eerstgeborenen.

Het leidde tot luid geschreeuw in Egypte –
maar al te begrijpelijk als we ons het leed daar voorstellen.
Maar – tegelijk – dit geschreeuw klinkt wel
naast het geschreeuw van Israël,
dat jarenlang had opgeklonken,
en dat Gods oren had bereikt.
verdriet om hún dagelijks vermoorde kinderen,
om de zweepslagen die dagelijks op de slaven neerdaalden.
Geschreeuw om zoveel...
Dat moeten we niet vergeten.

(Ex.3:9)

We keren terug.
We zeiden: Jezus roept – met zijn schreeuw in het donker –
het oordeel over Egypte in herinnering.
En we vragen ons af: komt er nu ook een oordeel, een plaag over Hem?

Zo is dit inderdaad door apostelen als Paulus en al spoedig in de kerkgeschiedenis ontwaard:
Jezus ondergaat een oordeel.

Hét oordeel.

Hij namens ons.

Hij in onze plaats.

En Hij voor ons.

Wat Jezus hier draagt

in dat diepe donker

met die luide schreeuw,

dat is vanwege alles wat mij mensen misdeden.

Waarin God eigenlijk een streep door onze toekomst heen had kunnen zetten:

als we denken aan al die situaties waar mensen zó leven

en het zó aan elkaar doorgeven

dat dat geen toekomst verdient.

Wanneer er sprake was of is van liefdeloosheid,

zelfzucht

hardheid jegens elkaar.

Voor al die dingen is Jezus gestorven.

Heeft Hij de straf gedragen.

Voor ónze zonden, als ook wij ons hierin herkennen.

Hij ging door dat donkere oordeel heen.

Uit liefde

uit genade

voor ons mensen.

Weet u, in de Joodse traditie

is er iets heel kostbaars gezegd

over dat donker in Egypte.

In de tekst lees je namelijk,

dat het oordeel over de eerstgeborenen zich afspeelt:

te middernacht.

In het Hebreeuws staat er:

“op de helft van de nacht”.

Daarover heeft men diep nagedacht.

En er is over gezegd:

Blijkbaar is het donker niet alleen zomaar “donker”,

maar kent de nacht twee helften,

die niet helemaal hetzelfde zijn.

En de eerste helft,

die zich samenbalt in die “split second”

die wij met middernacht aanduiden -

donkerder dan donker -

in die eerste helft: wordt het oordeel over de bozen gebracht - Egypte.

Maar dan, vanuit die "split second" van middernacht
is er tegelijk een omslagpunt gekomen,
en gaat de nacht langzaam maar zeker naar de ochtend toe,
en vindt er tegelijk uitredding plaats.
Voor Israël gloort er hoop!
Zij mogen uittrekken.
Vanuit de nacht naar het licht!

Als we ook zó Matteus eens verder beluisteren!
Jezus heeft, net als Egypte destijds de plagen onderging,
in het aardedonker hét oordeel over de zonde gedragen.
En omdat Hij dit oordeel
"eens en voor altijd, voorgoed"
in een ultiem duister samengebald
in die éérste helft van de nacht
in onze plaats heeft gedragen,
mogen wij mensen vrijuit gaan;
vanuit de tweede helft van de nacht
naar waar er licht gloort;
gaan we naar de morgen toe!

Ja, wat vertelt Matteus?!
Dat – zie!!- op het momént dat Jezus stierf
*"de graven opengingen
en vele gestorvenen werden opgewekt"*.

Mt.27:50,52)

Te middernacht
werd farao geoordeeld
hij verloor zijn greep op het volk
Israël kon uittrekken!

In het aardedonker
werd Jezus geoordeeld
de dood verloor zijn grip op de gestorvenen
zij konden opstaan!

Dát is de boodschap van Goede Vrijdag:
Hij stierf - voor ons.
Hij droeg alles.
En daarin opende Hij voor ons de weg naar het leven.

Ja, Jézus is pas écht een eerstgeborene.

Hij is "*een zóón van God*" - (Mt.27:54)
zegt daar nota bene de Romeinse officier
die de executie heeft voltrokken.

Weet u nog:
een "zoon"
een bouwer
een toekomstbrenger!

Uit de mond van deze Romein klinkt deze erkenning
zoals ook de farao toe moest geven:
wie er daadwerkelijk God was, is en zal zijn.
Niet zijn, farao's, rijk, van dood en verderf,
van onderdrukking en uitbuiting,
had de toekomst.
Maar het koninkrijk van die God van Israël,
waar doden herleven
en gebogenen worden opgericht.

Dat is de derde overeenkomst tussen het verhaal van de plagen in Egypte
en het lijdensevangelie.
In beide verhalen wordt door heidense machthebbers:
Gód erkend.

Ook deze Romeinse hoofdman, die het zegt:
Jezus is Zoon van God.
Deze Jezus,
die uit liefde zijn leven gaf:
die is dé toekomstbrenger!

Ontroerend
dat een geharde militair dit ziet
en zégt
erkent.
Wat hoopvol ook!

En ook wij mogen het hem nazeggen
want dat is de boodschap vanavond,
ook voor u, ook voor mij
voor heel onze wereld,
waar ook op allerlei andere manieren en in de crisis
zoveel donker
zoveel verdriet is

Ook wij mogen zeggen:
Jezus, U bent...
ook mijn, ónze toekomstbrenger!

Amen.

Ds. Bart Trouwborst, Nieuwleusen